

Nem harcolok, hanem együtt élek a hangszerrel"

Menahem Pressler Mozartról, Ormándyról, Kurtágról

Egy igazi legendát nyert meg közös muzsikálásra a MÁV Szimfonikus Zenekar, hiszen április végi koncertjükön Menahem Pressler zongorázott. „Pressler kristályos billentéssel muzsikált, ujjai alatt úgy szólt a zongora, mint valami üvegharang: csengőn, karcsún, éterien. Hallatlan gyengédséggel érintette meg a hangokat, puhán formálva a dallamokat, és valószínűtlen pianókat csiholva ki hangszeréből. Egész muzsikálását finomság, bensőségesség jellemezte – az apró részletek felé forduló érzékeny figyelem. Itt minden a békéről, derűről, megértésről és erőszakmentességről szól.” – írta kritikájában az estről Csengery Kristóf az ÉS-ben. A hangverseny nagy tetszést aratott a Művészetek Palotájában, s ebben jelentős szerepet játszott a különleges pianista, akinek karrierjét Ormándy Jenő indította el a tengerentúlon, nagyon szereti Kurtág műveit, s a koncert előtt készült beszélgetésben a szerencséivel magyarázza, hogy ennyi fellépésen tud sikerrel szerepelni.

■ *A MÁV Szimfonikusok koncertjén Mozart B-dúr zongoraversenyét adja elő. Miért esett a választása erre a darabra?*
– Mert szeretem. S ahogy öregszem, egyre jobban szeretem. Ez Mozart élete végén íródott, és a magam tükröképét látom a zenéjében.

■ *Milyen közös muzsikálásokra emlékszik vissza az együtttest irányító Csaba Péterrel?*

– Csak egyetlen egy közös koncertünk volt Santanderben, Spanyolországban, ahol a helyi zeneakadémia zenekara kísért minket.

■ *A Fesztiválzenekarral is adott már hangversenyt Budapesten. Szívesen tér vissza a magyar fővárosba?*

– Szeretek Budapestre jönni, sokszor voltam már, legelőször a háborút követően, a kiváló csellistával, Starker Jánossal. Akkor a Liszt Akadémián játszottunk.

■ *Milyen magyar zenészekkel lépett már pódiumra?*

– Olyan sok fantasztikus magyar muzsikos van, hogy lehetetlen felsorolnom mindet. Azonban azt gondolom, hogy Kurtág György állt a legközelebb a szívemhez. Zathureczky Edét is nagyon szerettem, aki Hubay tanítványa volt, és a budapesti Zeneakadémiát vezette 1957-ig. Akkor ugyanis az USA-ba emigrált és hegedű professzor volt az én egyetememen, Bloomington Indianában.

■ *Meséljen Ormándy Jenőről, hiszen a tengerentúlon az Ormándy vezette Philadelphiai Szimfonikusokkal debütált...*

– Blau Jenőnek született! Ő is Hubay tanítványa volt. Senki se tudott oly könnyedséggel és szépséggel kísérni, mint ő. Csodálatosan kedves volt velem, amikor megérkeztem az Egyesült Államokba meghallgatott, és négy évre szóló szerződést szervezett meg nekem a Philadelphia Zenekarnál, amivel biztosítottak voltak a fellépéseim. Elképzelheti, hogy mindez mit jelentett egy ifjú muzsikusnak...

■ *Őn is köszöntötte néhány évvel ezelőtt Kurtág Györgyöt, azt írva, a zenéjét játsszani kiváltság. Ezek szerint szívesen ad elő a klasszikusok mellett kortárs darabokat is?*

– Mindig is így tettem, szólistaként és a triómmal együtt. Kurtág nagyon speciális

eset – szeretem azt, ahogyan gondolkodik a zenéről. A rövid művei egy világgépet is tükröznek.

■ *A budapesti koncert előtt Bécsben muzsikál, majd Londonban, a Wigmore Hallban ad két koncertet. Hogy bírja ezt a tempót 91 évesen?*

– Szerencsés vagyok!

■ *53 esztendőn keresztül zenélt a Beaux Arts Trióval, amelyet Ön alapított. Miért döntött egy ilyen társulat életre hívása mellett? S mi volt az együttes világhírének, sikerének titka? Hogyan váltak a zongoratrió-műfajának arany etalonjává?*

– Az alapítás egy véletlennek volt köszönhető. Szólistaként sok felvételt készítettem, de különösen szerettem volna Mozart-triókat készíteni. A producerem mondta, hogy keresnem kellene két muzsikust, akik csatlakoznának hozzám. S így lett Daniel Guilet, az Arturo Toscanini vezette NBC szimfonikus zenekar koncertmestere az egyik zenész, és Bernhard Greenhouse, Pablo Casals növendéke pedig a másik. Amikor elkezdtünk gyakorolni, Guilet kapott egy hívást Charles Munch-tól, aki akkor a Bostoni Szimfonikusokat vezette, és keresett egy triót egy Tanglewood-i fellépéshez. Annak a koncertnek a sikerét követte hét másik koncert, és a lemezfelvételeinken túlmenően, rövid időn belül már hetven hangversenyre voltunk betáblázva.

■ *Könyve jelent meg a zongoratanításról és ma is témérdek a növendéke. Mit tart a legfontosabbnak a tanításban, milyen ars poeticát kíván átadni a hallgatóinak? Számos zongoraverseny zsűrijében is helyet foglal. Mennyiben mások a XXI. század ifjú pianistái?*

– Imádkozok tanítani, és természetesen az ember csak azt tudja sikeresen oktatni, amit a legjobban tud. Ez azt jelenti, hogy nem csupán a hangszeren kell megtanulni jól játszani, hanem azt is el kell sajátítani, hogy mit lehet, és mit kell megtenni. Arra tanítom növendékeimet, hogy szeressék a nagy és a kisebb zeneszerzőket ugyanúgy, ahogy ked-

„Önmagában álló kategória”

Menahem Pressler a Vladimir Horowitz, Alfred Brendel, Van Cliburn, Cziffra György, Szvjatoszlav Richter nevével fémjelzett generáció zongorista-óriásainak egyike. Magdeburgban született, 1923-ban, nemzetközi karrierje 1946-ban, a San Franciscó-i, Nemzetközi Debussy Zongoraverseny megnyerésével indult. Ezt követte a sikeres amerikai debütálás a Philadelphiai Szimfonikusokkal. Néhány évnyi szőlista-diadalmenet után 1955-ben alapította meg a Beaux Arts Trio elnevezésű hegedű-cselló-zongora triót, s a társulat rövid idő alatt a világ legelismertebb kamaragyüttesévé vált. „A Beaux Arts Trio önmagában álló kategória” – írta róla a New York Times, a Washington Post szerint pedig „az alapítása óta eltelt több mint 50 év alatt a Beaux Arts Trio az egész világon a zongoratrió műfajának arany-etalonja lett.” Az együttes 2008-ban búcsúzott a koncertpódiumtól. Pressler azóta mint szőlista, s mint a leghíresebb vonósnyegyes kamarapartnerre koncertezik tovább. Az utóbbi időben többek között a Berliini Filharmonikusok, az Orchestre de Paris és a Concertgebouw Zenekarral lépett fel.

venceiket szeretik. Nem szabad megkérdeznük: „Mit tehet ez a darab érted?”, hanem azt a kérdést kell feltenniük, hogy: „Én mit tehetek a darabért?” A versenyeken ezeket a

kvalitásokat keresem egy ifjú zongoristában. Néha megtalálom őket, mint ahogy felfedeztem Daniil Trifonov-ot, aki egy olyan fiatalember, akiben megtalálhatók a külön-

böző tulajdonságok, amelyekből egy nagyszerű zongorista igazán nagyszerűvé válik.

I Ennyi koncert után mi jelenti esténként az újabb és újabb kibívást? Minek köszönhető az a jellegzetes hang, amely az Ön muzsikálásának a sajátja?

– Megtanultam, hogy nem harcolok egy hangszerrel, hanem együtt élek vele. Egy zongora nem egy Stradivari, a művész befolyásolhatja a hangzást. Hallom magamban a hangot, s megpróbálom eljátszani. Remélhetőleg sikeresen... Keresem az inspirációt. Nem tudom, hogy ez pontosan micsoda. De megérezem, megérezzük, ha annyira közel érezzük magunkat a zeneszerzőhöz, hogy szinte mi magunk is megírhattuk volna a darabot. Csak remélni tudom, hogy ez továbbra is sikerül!

R. Zs.

A Pearle társelnöke: Kovács Géza

A nemzetközi előadóművészeti munkáltatók legjelentősebb európai szervezete, ismert nemzetközi rövidítéssel: Pearle legutóbbi ülésén, Helsinkiben Rolf Bolwint, a Német Zenekari és Színházi Egyesület ügyvezetőjét választotta meg elnökévé, a társ-, illetve alelnöki tisztre pedig Kovács Gézát, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár főigazgatóját, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége elnökét kérték fel.

„Először 1996-ban, londoni konferencián találok közeli embertől a Pearle tevékenységével. Azonnal láttam, hogy ez Magyarország és a mi szövetségünk számára milyen fontos szervezet. Az elmúlt két évtizedben a Pearle valóban az Európai Unió egyik legeredményesebb szakmai lobbiszervezete lett, mely nélkül semmilyen, az előadóművészetet érintő EU-szintű jogszabály, direktíva nem szülehet meg – hangsúlyozza Kovács Géza. 2002 óta szívós munkával sikerült elérnünk, hogy a nagy iparágakhoz hasonlóan – mint a szállítmá-

nyozás vagy fémipar, amelyek több 10 milliós embert foglalkoztatnak – nos, velük párhuzamosan, a létszámában jóval kisebb 'iparág', az előadóművészet is megalakíthatta az ún. „társadalmi párbeszéd munkabizottságot.”

A társadalmi párbeszéd munkabizottság működésének lényege, hogy az érintett nemzetközi és EU-s szakszervezetek, az EU Bizottsága és a Pearle ül egy asztalnál, hogy valamely aktuális kérdésben egyeztessenek, illetve az uniós szintű jogszabályok előkészítésében részt vegyen.

„Úgy vélem, megválasztásom rendkívüli jelentőségű lehetőség és rendkívüli feladat” – teszi hozzá a főigazgató. 2002-ben a birminghami konferencián választották be először a Pearle Végrehajtó Bizottságába, amely a szervezet legfelsőbb döntéshozó testülete. Itt szívtam magamba a legizgalmasabb információkat, ismertem meg és hoztam haza a legújabb működési gyakorlatokat a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége számára. Eddig háromszor tudtam Magyarországra csábítani Pearle-konferenciát, és természetesen a mi érdekeinket